

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра менеджменту ім. І. А. Маркіної

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Тетяна **ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА**

30 серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Операційний менеджмент
(обов'язкова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Менеджмент підприємства
спеціальність 073 Менеджмент

галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь Бакалавр

Навчально науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

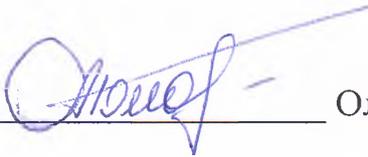
Полтава
2021-2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Менеджмент підприємства спеціальності 073 Менеджмент

Мова викладання державна.

Розробник: Помаз О., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної Полтавського державного аграрного університету.

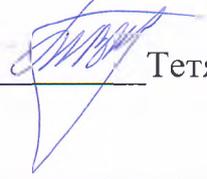
« 30 » серпня 2021 року

Розробник Олександр ПОМАЗ

Схвалено на засіданні кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної

Протокол від 30 серпня 2021 року № 1

Затверджено завідувачем кафедри

« 30 » серпня 2021 року Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства

« 30 » серпня 2021 року Тетяна САЗОНОВА

Схвалено головою НМР спеціальності «Менеджмент»

Протокол від 30 серпня 2021 року №1

Голова (Т. САЗОНОВА)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість годин	150	150
Кількість кредитів	5	5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (шифр курсу)	1 (073МЕН_бд_2021[1] (стн))	1 (073МЕН_бз_2021[1] (стн))
Семестр	2	2
Лекції (годин)	28	6
Практичні (годин)	22	4
Самостійна робота (годин)	100	140
Вид підсумкового контролю	екзамен	

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню: «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Статистика».

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» – формування у майбутніх менеджерів та фахівців з економіки умінь розроблення операційної стратегії, створення та використання галузевих операційних підсистем як основи забезпечення досягнення місії організації.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» є надання здобувачам вищої освіти:

- усвідомлення того, що операційна система є однією з найважливіших складових будь-якого підприємства, через що спеціалісту в галузі управління потрібно докорінне знання основ та категорійного апарату операційного менеджменту;
- знання принципів та методів раціональної організації, планування і контролю за функціонуванням операційних систем різних видів;
- уміння розробляти операційну стратегію підприємства;
- вміння обґрунтовувати рішення щодо створення операційної системи, підтримки належного режиму її поточного функціонування;
- вміння здійснювати менеджмент якості та управляти продуктивністю операційної діяльності організації;
- знання особливостей операційного менеджменту на підприємствах різних галузей.

Компетентності:

загальні:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу/

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій.

фахові:

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

ФК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

Методи навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, творчий, частково-пошуковий, бесіда, дискусії, створення ситуації інтересу, використання життєвого досвіду, використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій

Мета, структура, зміст навчальної дисципліни «Операційний менеджмент», її зв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Концептуальна схема процесу вивчення навчальної дисципліни «Операційний менеджмент». Сутність понять «операції», «операційний цикл». Основні категорії і поняття навчальної дисципліни. Методологічні основи курсу. Завдання курсу. Значення курсу в професійній підготовці менеджерів.

Тема 2. Операційна система та складові підсистеми

Сутність операційної (виробничої) системи. Модель організації як операційної системи. Процесний підхід до операційного менеджменту. Статична модель операційної системи. Переробна підсистема; підсистема забезпечення; підсистема планування і контролю операційної системи. Проектування і використання операційних систем. Аграрні операційні системи. Ефективність операційної системи.

Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій

Місія (завдання організації). Стратегія. Основні концепції стратегії. Загальна стратегія підприємства. Корпоративна стратегія. Функціональні стратегії. Маркетингова стратегія, фінансова стратегія. Тактика. Розробка операційного процесу. Рішення стосовно інфраструктури. Визначні особливості (операційні пріоритети). Ключові зовнішні та внутрішні фактори. Стратегічні рішення. Нові операційні стратегії. Операційний менеджмент з позицій життєвого циклу. Основні цілі розвитку операційної (виробничої) стратегії. Традиційні операційні (виробничі) стратегії. Стратегії, що ґрунтуються на якості. Стратегії, що ґрунтуються на часі. Вибір та обґрунтування цілей і операційних стратегій. SWOT-аналіз. Матриця оцінки господарського портфелю організації. Оцінка конкурентного статусу підприємства та його потенціалу. Сутність планування операцій. Стратегічне планування операцій. Місце операційної стратегії в системі менеджменту організації. Маркетингові стратегії, пов'язані з різними типами операцій. Тактичне та оперативне планування.

Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва

Сутність оперативного управління виробництвом. Загальний процес оперативного управління виробництвом. Вимоги до системи показників оцінки ефективності оперативного управління. Система оперативного управління підприємством. Оперативне планування. Сутність і завдання виробничої диспетчеризації. Організація проведення диспетчерської наради. Оперограми в оперативному управлінні. Принципова схема оперативного контролю. Рекомендований розпорядок роботи диспетчерської служби на

літній період. Рекомендований розпорядок роботи диспетчерської служби на зимовий період. Диспетчерські наради.

Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням

Схеми операційних процесів у землеробстві. Організація операційних процесів на польових роботах. Проектування технологічних операцій у землеробстві. Проектування операційних процесів вирощування сільськогосподарських культур. Прогресивні технології вирощування сільськогосподарських культур. Основні операційні процеси у тваринництві. Сіткове планування.

Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту

Принцип безперервності. Принцип поточковості. Принцип ритмічності операцій. Пропорційність. Принцип синхронності. Принцип паралельності. Принцип прямоточності. Принцип узгодженості операцій в часі та просторі. Принцип впорядкованості руху предметів. Принцип максимального завантаження у всіх ланках операційного процесу. Принцип запасу ресурсів. Комплексність. Принцип сумісності. Концентрація. Спеціалізація. Принцип адаптації. Принцип запасу ресурсів. Енергетична безпека підприємства. Принцип екологічності та безпеки життєдіяльності. Проблема узгодження принципів організації операційних процесів. Управління запасами залежного попиту. Управління запасами незалежного попиту. Способи збільшення гнучкості виробництва. Протягує календарне планування.

Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць

Процес праці, її складові елементи та способи вивчення. Розподіл та кооперація праці. Види робочих місць та їх організація. Атестація та організація робочих місць.

Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи

Робоче середовище. Класифікація факторів, які можуть несприятливо впливати на здоров'я та працездатність. Вплив виробничих факторів на умови праці. Умови праці. Важкість праці, категорії важкості. Санітарно-гігієнічні фактори. Температура і вологість. Вентиляція, освітлення, Колір, Шум та вібрація. Режим праці і втома. Працездатність людини та залежність її від режиму праці і відпочинку. Добовий режим праці і відпочинку. Тижневий режим праці і відпочинку. Вахтовий метод роботи. Місячний та річний режими праці і відпочинку. Залежність продуктивності від зміни видів праці. Величини фізичних навантажень за фізіологічними показниками. Раціоналізація режимів праці і відпочинку. Соціально-економічна ефективність психофізіологічних і санітарно-гігієнічних заходів. Типові режими праці і відпочинку. Психогігієна розумової праці. Умови високої працездатності. Робочі місця службовців.

Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій

Соціотехнічний підхід до розробки операцій. Біхевіористський підхід до планування трудового процесу. Збагачення трудового процесу. Формування робочих груп. Розробка і впровадження заходів з організації праці і визначення їх ефективності. Проектування і впровадження заходів з організації праці. Визначення економічної ефективності заходів з удосконалення організації праці. Оцінка та опрацювання заходів щодо покращення умов праці на робочому місці. Розрахунок показників економічної ефективності заходів з організації праці. Економічна оцінка підвищення рівня індустріалізації операцій. Економічна оцінка підвищення рівня механізації трудомістких операцій.

Тема 10. Загальний менеджмент якості

Сутність якості. Проблеми якості в ретроспективі. Параметри якості. Фактори, що визначають якість. Наслідки низької якості. Витрати на якість. Сучасні підходи до управління якістю. "Вчителі якості". Європейська модель досконалості. Матриця Європейського фонду управління якістю. Логіка RADAR — Підхід, Застосування, Оцінка та Перегляд. Загальне управління якістю (TQM). Якість біля витоків. Міжнародні стандарти якості ISO 9000. Державні стандарти України. Сертифікація. Управління якістю

транспортного процесу. Якість транспортних послуг. Оцінка рівня транспортного забезпечення. Контроль якості транспортного процесу. Статистичний контроль якості.

Тема 11. Управління продуктивністю організації

Постійне удосконалення та вимоги до керівників організацій. Сутність процесу постійного удосконалення. Методи і прийоми процесу удосконалення. Удосконалення виробничих процесів.

Тема 12. Менеджмент проекту

Основні поняття управління проектами. Учасники проекту. Контроль за ходом виконання проекту. Організаційні структури управління проектами. Сітковий графік. Управління проектами.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій	12	2	2	8	12	2	2	8
Тема 2. Операційна система та складові підсистеми	14	4	2	8	14	2	2	10
Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій	12	2	2	8	12	2	-	10
Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 10. Загальний менеджмент якості	14	4	2	8	14	-	-	14
Тема 11. Управління продуктивністю організації	12	2	2	8	12	-	-	12
Тема 12. Управління проектами	14	2	-	12	14	-	-	14
Усього годин	150	28	22	100	150	6	4	140
ЕКЗАМЕН	27	-	-	27	27	-	-	27

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій	2	2
2	Тема 2. Операційна система та складові підсистеми	2	2
3	Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій	2	-
4	Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва	2	-
5	Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням	2	-
6	Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту	2	-
7	Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць	2	-
8	Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи	2	-
9	Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій	2	-
10	Тема 10. Загальний менеджмент якості	2	-
11	Тема 11. Управління продуктивністю організації	2	-
12	Тема 12. Управління проектами	-	-
	Разом	22	4

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій	8	8
2	Тема 2. Операційна система та складові підсистеми	8	10
3	Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій	8	10
4	Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва	8	12
5	Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням	8	12
6	Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту	8	12
7	Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць	8	12
8	Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи	8	12
9	Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій	8	12
10	Тема 10. Загальний менеджмент якості	8	14
11	Тема 11. Управління продуктивністю організації	8	12
12	Тема 12. Управління проектами	12	14
	Разом	100	140

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація цього напрямку роботи передбачається шляхом виконання індивідуалізованого навчального завдання, яке виконується самостійно здобувачем вищої освіти заочної форми навчання в аудиторний час: контрольної роботи.

9. Оцінювання результатів навчання

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання:

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.	Опитування, виконання практичних завдань, написання реферату, контрольна робота, екзамен
ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання:

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен
ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.	Опитування, виконання практичних завдань, контрольна робота, екзамен

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

№ з/п	Назва теми	Програмні результати навчання					Разом
		ПРН 3.	ПРН 4.	ПРН 6.	ПРН 11.	ПРН 17.	
1	Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій	+	-	-	+	-	2
2	Операційна система та складові підсистеми	+	-	-	-	+	2
3	Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій	-	+	+	-	-	2
4	Оперативне управління та диспетчерування виробництва	-	-	+	-	-	1
5	Управління матеріально-технічним забезпеченням	-	+	-	-	-	1
6	Управління запасами залежного та незалежного попиту	+	-	-	-	-	1
7	Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць	-	-	-	-	+	1
8	Робоче середовище та умови праці. Режим роботи	-	+	-	-	-	1
9	Соціотехнічний підхід до розробки операцій	-	+	-	-	-	1
10	Загальний менеджмент якості	-	+	-	+	-	2
11	Управління продуктивністю організації	-	-	+	-	-	1
12	Управління проектами	-	+	-	-	+	2
Разом		3	6	3	2	3	17
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %		18	34	18	12	18	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %		12	20	10	8	10	60

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
ПРН 3.	18	18	12
ПРН 4.	34	34	20
ПРН 6.	18	18	10
ПРН 11.	12	12	8
ПРН 17.	18	18	10
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти
заочна форма навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю									
	Опитування		Виконання практичних завдань		Контрольна робота		Екзамен		Разом	
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів		
ПРН 3.	3	5	3	4	3	5	3	4	12	18
ПРН 4.	5	10	6	10	6	10	3	4	20	34
ПРН 6.	2	5	2	4	3	5	3	4	10	18
ПРН 11.	3	4	3	4	-	-	2	4	8	12
ПРН 17.	3	5	2	4	3	5	2	4	10	18
Разом	16	29	16	26	15	25	13	20	60	100

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти
денна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання практичних завдань	Контрольна робота	Написання реферату	Екзамен	
Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій	-	3				3
Тема 2. Операційна система та складові підсистеми	2	3	5			10
Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій	2	3				5
Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва	2	3				5
Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням	2	3				5
Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту	2	3				5
Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць	-	3				3
Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи	2	3	6			11
Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій	2	3				5
Тема 10. Загальний менеджмент якості	2	3	6			11
Тема 11. Управління продуктивністю організації	-	3				3
Тема 12. Управління проектами	2	2	5			9
Самостійна робота (написання реферату)				5		5
Екзамен					20	20
РАЗОМ	18	35	22	5	20	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти
заочна форма навчання

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання практичних завдань	контрольна робота	Екзамен	
Тема 1. Типи операцій, операційний цикл, галузеві особливості операційних функцій	14	13			27
Тема 2. Операційна система та складові підсистеми	15	13			28
Тема 3. Стратегічне, тактичне та оперативне планування операцій	-	-			-
Тема 4. Оперативне управління та диспетчерування виробництва	-	-			-
Тема 5. Управління матеріально-технічним забезпеченням	-	-			-
Тема 6. Управління запасами залежного та незалежного попиту	-	-			-
Тема 7. Розподіл та кооперація праці, класифікація робочих місць	-	-			-
Тема 8. Робоче середовище та умови праці. Режим роботи	-	-			-
Тема 9. Соціотехнічний підхід до розробки операцій	-	-			-
Тема 10. Загальний менеджмент якості	-	-			-
Тема 11. Управління продуктивністю організації	-	-			-
Тема 12. Управління проектами	-	-			-
Контрольна робота			25*		25
Екзамен				20	20
РАЗОМ	29	26	25	20	100

*виконується в аудиторний час на практичному занятті теми 2

**Шкала та критерії оцінювання опитування на практичних заняттях
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, аргументує їх; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; Здобувач на високому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
1,8	здобувач вищої освіти дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й високий рівень, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу, у мовленнєвому оформленні усної відповіді. Здобувач на достатньому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
1,5	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач на середньому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
1	здобувач вищої освіти розкриває основні положення певної теми поверхнево, викладає матеріал непослідовно, без певної логіки; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач вищої освіти на задовільному рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
0,5	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Здобувач на низькому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
0	здобувач вищої освіти зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно.

**Шкала та критерії оцінювання опитування на практичних заняттях
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
14-15	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений матеріал, виявляє повне розуміння його змісту; обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, аргументує їх; дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови; Здобувач вищої освіти на високому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
10-13	здобувач вищої освіти дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й високий рівень, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу, у мовленнєвому оформленні усної відповіді. Здобувач на достатньому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
7-9	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач вищої освіти на середньому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
4-6	здобувач вищої освіти розкриває основні положення певної теми поверхнево, викладає матеріал непослідовно, без певної логіки; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; допускає помилки у мовленнєвому оформленні відповіді. Здобувач вищої освіти на задовільному рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
1-3	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; не дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови. Здобувач на низькому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.
0	здобувач вищої освіти зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно.

**та шкала оцінювання виконання практичних завдань
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
3 (2)	практичні завдання з теми виконані відповідно у повному обсязі;
1-2 (1)	практичні завдання з теми виконані не всі, або мають неточності чи незначні помилки;
0	практичні завдання не виконані, або виконані неправильно.

**та шкала оцінювання виконання практичних завдань
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
8-13	практичні завдання з теми виконані відповідно у повному обсязі;
1-7	практичні завдання з теми виконані не всі, або мають неточності чи незначні помилки;
0	практичні завдання не виконані, або виконані неправильно.

**Критерії та шкала оцінювання написання реферату для здобувачів вищої освіти
денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання. За матеріалами реферату підготовлена змістовна презентація. Здобувач вищої освіти на високому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміння координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві..
4	виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміння координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
3,5	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Найвні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано. Здобувач вищої освіти на середньому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміння координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
3	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді. Здобувач вищої освіти на задовільному рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно

	інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
2	є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок. Здобувач вищої освіти на низькому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
1	тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми. Здобувач вищої освіти демонструє невміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.

**Критерії та шкала оцінювання виконання контрольної роботи
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
5-6	контрольна робота містить відповіді на усі питання, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі; відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач вищої освіти на високому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
4	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу; Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
3	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки, та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти на середньому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
2	контрольна робота містить відповіді в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але відсутній висновок, наявні у незначній кількості фактичні помилки. Здобувач вищої освіти на задовільному рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.

1	контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу; відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. Здобувач на низькому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
0	контрольна робота, питання якої не розкриті або висвітлені неправильно, з грубими помилками. Здобувач демонструє невміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.

**Критерії та шкала оцінювання виконання контрольної роботи
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

Кількість балів	Критерії оцінювання
20-25	контрольна робота містить відповіді на усі питання, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі; відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач вищої освіти на високому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
15-19	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу; Здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
10-14	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки, та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти на середньому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
5-9	контрольна робота містить відповіді в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але відсутній висновок, наявні у незначній кількості фактичні помилки. Здобувач вищої освіти на задовільному рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
1-4	контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу; відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. Здобувач вищої освіти на низькому рівні демонструє вміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес

	формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.
0	контрольна робота, питання якої не розкриті або висвітлені неправильно, з грубими помилками. Здобувач вищої освіти демонструє невміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; вміти координувати дії та контролювати процес формування й використання всіх видів ресурсів та виробничий процес на підприємстві; здійснювати оперативне, поточне та стратегічне планування діяльності підприємства; приймати управлінські рішення щодо впровадження нововведень та обґрунтовувати джерела їх фінансування у підприємстві.

Критерії та шкала оцінювання екзамену для здобувачів вищої освіти

Екзаменаційний білет передбачає відповідь на три теоретичні питання однакового рівня складності.

Рівень опанування ПРН відповідної навчальної програми	Критерій оцінювання	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти виявив високий рівень опанування ПРН. Питання розкриті у повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і самостійне бачення, зроблені аргументовані висновки. Здобувач вищої освіти розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.	17-20
Достатній	Здобувач вищої освіти виявив достатній рівень опанування ПРН. У цілому вірно викладена сутність питань, але без наведення прикладів. Здобувач вищої освіти може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.	13-16
Середній	Здобувач вищої освіти виявив середній рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти на середньому рівні розуміє та демонструє здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.	9-12
Задовільний	Здобувач вищої освіти виявив задовільний рівень опанування ПРН. У відповіді відтворюються основні положення навчального матеріалу, але спостерігаються значні помилки. Здобувач вищої освіти орієнтується у сутності, змісті питань. Потребує коригування здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.	5-8
Низький	Здобувач вищої освіти виявив низький рівень опанування ПРН, відповідає на рівні елементарного відтворення окремих фактів, фрагментів навчального матеріалу; допускає грубі помилки у відповіді, відсутнє розуміння основної суті питань. У відповіді бракує необхідних доказів та аргументів. Зроблені висновки є помилковими. Потребує суттєвого коригування здатність враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.	1-4
Незадовільний	Здобувач вищої освіти виявив незадовільний рівень опанування ПРН; зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно, з великою кількістю помилок, які унеможливають позитивну оцінку. Здобувач вищої освіти фактично не володіє здатністю враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти під час формування технічних завдань та рішень.	0

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Операційний менеджмент: навчальний посібник / В. І. Перебийніс, В. В. Писаренко, О. М. Помаз, О. В. Василенко та ін.; за ред. В. І. Перебийніса. Полтава: ПДАА, 2008. 664 с.
2. Операційний менеджмент: навчальний посібник / І. А. Маркіна, О. М. Помаз, Ю. В. Помаз; за ред. І. А. Маркіної. Полтава: ПДАА, 2019. 230 с.
3. Організація виробництва: навч. посіб. За ред. Й. М. Петровича. Київ : ЦНЛ, 2015. 336 с.
4. Федулова Л. І., Декалюк О. В. Управління операційною системою виробничого підприємства. Монографія. Хмельницький національний університет, Хмельницький : 2015. 206 с.
5. Школа І. М., Михайлівська О. В. Операційний менеджмент. Практикум. Чернівці : Книги XXI, 2014. 376 с.
6. Helmold Marc, Terry Brian. Operations and Supply Management 4.0: Industry Insights, Case Studies and Best Practices (Future of Business and Finance) 1st ed. 2021 Edition
7. Fernández Mario. Industrial Engineering: Operations Management Paperback – November 20, 2020. 272 p

Допоміжні

1. Помаз О. М., Писаренко О.В. Процесний підхід до управління підприємством у сучасних умовах. *Економічний форум*. Випуск № 2. 2019 р. С. 175-179. URL: <http://lutskntu.com.ua/uk/zhurnal-ekonomichnyi-forum>
2. Помаз О.М., Москівець Ю.В. Ефективність діючого механізму економічної безпеки підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. №34. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/34-2019>
3. Pomaz O., Pomaz J., Shulzhenko I. Sustainable agriculture development of Ukraine in the context of economic, environmental and food security. Security of the XXI century: national and geopolitical aspects: [collective monograph] / in edition I. Markina. Prague. Nemoros s.r.o. 2019. Czech Republic. 210-217 p.
4. Помаз Ю. В., Помаз О. М., Єрмаков В. В. Енергоефективність та енергозбереження в Україні: регіональні аспекти. Енергоефективність та енергозбереження: економічний, техніко-технологічний та екологічний аспекти : колективна монографія / Кол. авторів; за заг. ред. П. М. Макаренка, О. В. Калініченка, В. І. Аранчій. Полтава : ПП «Астрая», 2019. С. 280-283.
5. Сумець, О. М. Ключові аспекти сучасної парадигми операційного менеджменту. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2018. № 3, Vol. 4. P. 129–147.
6. Shulzhenko I., Pomaz O., Pomaz J. Peculiarities of communication processes in modern organizations. Security management of the XXI century: national and geopolitical aspects. Issue 2: [collective monograph] / in edition I. Markina. Prague. Nemoros s.r.o. 2020. Czech Republic. P. 436-440.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет-портал для управлінців URL :<http://www.management.com.ua/>.
2. Forum West # Операційний менеджмент URL : <https://management.forum-west.com.ua/>
3. HR Лига Сообщество кадровиков и специалистов по управлению персоналом URL : <http://hrliga.com/index.php?module=mp/journal>
4. HR Менеджмент. URL : <http://hrm.ru/db/hrm/vid/km/code/type/article.html>
5. Журнал «Економіка АПК». Офіційний сайт: URL : <http://eapk.org.ua/uk/>